

Concept-Uitvoeringskader Waddenfonds 2021 - 2027

Advies van het Omgevingsberaad Wadden

9 december 2021

Het Omgevingsberaad Waddengebied (in vervolg Omgevingsberaad) dankt het Waddenfonds voor de geboden mogelijkheid advies uit te brengen over het concept-Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027.

Het concept-Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027 is parallel aan de evaluatie van het Waddenfonds en de midterm-review van het Investeringskader Waddengebied (IKW) van de provincies opgesteld. De voorgestelde aanpassingen van het vigerend Uitvoeringskader zijn op de uitkomsten daarvan gebaseerd. We hebben echter nog geen kennis kunnen nemen van genoemde evaluatie en midterm-review. Hierdoor kunnen we ons advies niet baseren op een volledig inzicht in de samenhang tussen het concept-Uitvoeringskader Waddenfonds enerzijds, en de evaluatie Waddenfonds en midterm-review IKW anderzijds. Desondanks achten wij het zinvol een advies uit te brengen over het Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027.

Als Omgevingsberaad staan we een duurzame ontwikkeling van het Waddengebied voor. We zien in het Waddenfonds een belangrijk instrument deze ontwikkeling te helpen realiseren, In het concept-Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027 vallen ons de volgende zaken op:

- We constateren dat er een aantal heldere en ook scherpere keuzes worden gemaakt op basis van de actualiteit en de ervaringen in de afgelopen jaren. Het Omgevingsberaad is blij met deze keuzes omdat we van mening zijn dat deze keuzes de kans vergroten om uiteindelijk de gewenste projecten te realiseren.
- We constateren ook dat de formulering van het criterium 'additionaliteit' is aangepast. We juichen deze nieuwe invulling toe doordat het ruimte biedt om ook het realiseren van een versnelling in natuurherstel of -ontwikkeling te financieren vanuit het Waddenfonds, en dat de koppeling met Natura2000 en Kaderrichtlijn Water hierbij specifiek benoemd worden. Immers: het heeft ook een ecologische meerwaarde om een natuurdoelstelling aanzienlijk sneller te kunnen realiseren dan met reguliere middelen het geval zou zijn.
- Verheugd zijn we over het feit dat het begrip 'Waddenspecifiek' nader wordt gedefinieerd. Dat geeft meer ruimte om projecten die ten goede komen aan het Waddengebied te honoreren. Wel willen wij waarschuwen voor projecten die om redenen van financiering zijn toegeschreven naar de criteria van het Waddenfonds zonder dat zij daar specifiek en bijzonder aan bijdragen. Ons is niet geheel helder hoe u dat wilt voorkomen.
- We constateren dat het concept-Uitvoeringskader meer nadruk legt op natuurherstel en de ontwikkeling van economische innovaties, en minder nadruk op het uitdragen van de status van Werelderfgoed. Ten aanzien van dit laatste punt: het Omgevingsberaad vindt het uitdragen van de status van Werelderfgoed onverminderd van belang. Het kan echter zo zijn dat hierin op andere wijze is voorzien, waardoor de rol van het Waddenfonds hierin kan afnemen. We bevelen u aan dit nader toe te lichten in het Uitvoeringskader.
- De tabel Doelenspecificatie Waddenfonds (pagina's 10 t/m 13) geeft ons aanleiding tot de volgende opmerkingen:
  - o Onder het thema Natuur, themalijn Versterken en verbeteren onderwaternatuur is de verduurzaming van mosselzaadinvanginstallaties

- genoemd. Dit doel past ons inziens beter onder het thema Duurzame visserij.
- We merken op dat het gespecificeerde doel 'versterken populaties trekvissen' onder twee themalijnen binnen het thema Natuur voorkomt. Dit lijkt ons onnodig. De themalijn 'Versterken swimway voor vissen en flyway voor vogels' lijkt ons de meest geëigende plaats om dit gespecificeerde doel te benoemen.
  - Onder het thema Duurzame energiehuishouding richt een van de gespecificeerde doelen zich op het versneld ontwikkelen en opschalen van technieken die elektriciteit uit water van de Waddenzee en de Noordzeekustzone van de eilanden produceren. In de Agenda voor het Waddengebied 2050 zijn in paragraaf 4.5 (energietransitie) strategieën uitgewerkt ten aanzien van experimenten gericht op duurzame energieopwekking in zee en de eventuele opschaling daarvan. We verzoeken u in het Uitvoeringskader Waddenfonds op te nemen dat de strategieën uit de Agenda voor het Waddengebied 2050 een kader vormen waarbinnen u invulling geeft aan het genoemde gespecificeerde doel.
  - Onder het thema Duurzame havens is een van de gespecificeerde doelen: 'Bij fysieke ruimtelijke uitbreiding uitvoering op een wijze die een plus oplevert voor de natuur (building with nature)'. Naar aanleiding van het gesprek met uw directeur in onze vergadering van 9 december jongstleden, constateren we met tevredenheid dat er binnen deze doelstelling ruimte is voor projecten gericht op ambitieuze nature-based solutions voor havenplaatsen (zoals omlegging spui en havenhoofden) als onderdeel van een integrale ontwikkeling.
  - Ten aanzien van het thema Duurzame visserij: de visserij had graag in een eerder stadium inbreng geleverd op concepten van uw Uitvoeringskader. Uit een vergelijk tussen de doelen voor visserij uit de Agenda voor het Waddengebied 2050 en het Uitvoeringskader Waddenfonds volgen de volgende aandachtspunten:
    - We adviseren u in de gespecificeerde doelen meer aandacht te besteden aan ecologie en economie in balans.
    - Bij het eerste gespecificeerde doel wordt gesproken over een 'kleinschalige flexibele wadvisserij(keten) die inspeelt op seizoeneffecten van de Waddenzee en die passend is bij de ecologische functies van de Waddenzee'. We adviseren u in plaats hiervan te spreken over een 'flexibele wadvisserij(keten) die past binnen de ecologische functies, ontwikkelingen en waarden van de Waddenzee'. Op deze manier heeft dit niet alleen betrekking op seizoenen, maar bijvoorbeeld ook op klimaatverandering.
    - Bij het tweede gespecificeerde doel adviseren we u niet alleen garnalenvissers en mosselkwekers te noemen, maar dit te verbreden naar de visserij in het algemeen. En hierbij aan te geven dat hierbij aandacht wordt besteed aan de economische impact.
    - Een van de strategieën uit de Agenda voor het Waddengebied 2050 is het beëindigen van de pierenwinning per 1 januari 2030. We gaan ervan uit dat een eventuele uitkoopmogelijkheid vanuit een ander financieel programma wordt vormgegeven.
- Het Omgevingsberaad constateert dat projectaanvragen in de praktijk soms lastig van de grond komen, onder andere door het hoge benodigde cofinancieringspercentage. Daarbij komt dat gemeentelijke cofinanciering vanwege bezuinigingsopgaven ook minder makkelijk tot stand komt. In onze vergadering van 9 december jongstleden gaf uw directeur aan te bekijken op welke manier het Waddenfonds de projectvoorbereiding beter kan ondersteunen en de aanvraagprocedures kan vergemakkelijken. We juichen dit toe en zien uit naar de concrete uitwerking ervan.

- Hoofdstuk 9 van het concept-Uitvoeringskader geeft aan dat het Waddenfonds zich in haar kennisvragen beperkt tot de prioritaire kennisvragen met betrekking tot het ecologisch functioneren van het ecosysteem Wadden. Als Omgevingsberaad zien we ook kennisvragen rondom economische sectoren in het Waddengebied, bijvoorbeeld ten aanzien van zilte teelt. In onze vergadering van 9 december jongstleden bespraken we met uw directeur dat deze kennisvragen een onderdeel kunnen vormen van de (breder) kennisagenda die onder regie van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied wordt opgesteld. We zouden het op prijs stellen als u in de gesprekken die u voert over deze bredere kennisagenda, deze meer economisch getinte kennisvragen aan de orde stelt.
- Ten slotte constateren we dat de organisatie van een duurzame kennishouding als onderwerp genoemd wordt in het Uitvoeringskader. Wetende dat hiervoor een separaat proces is ingericht, gaan we ervan uit dat het Waddenfonds c.q. de provincies het Omgevingsberaad hierbij te zijner tijd betrekken.

Het Omgevingsberaad Waddengebied kan instemmen met het concept-Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027 en adviseert dan ook positief met in achtneming van de gemaakte opmerkingen en aanbevelingen.

Wij wensen u succes met de verdere vervolgstappen om tot een nieuw Uitvoeringskader 2021-2027 te komen.

Hoogachtend,

drs. A.A.M. Brok
Voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied